

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

22 вересня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Панталієнка П.В.,

суддів: Гриціва М.І., Гуменюка В.І., Коротких О.А., Кривенди О.В., Кривенка В.В., Лященко Н.П., Маринченка В.Л., Охрімчук Л.І., Прокопенка О.Б., Самсіна І.Л., Сімоненко В.М., Сеніна Ю.Л., Терлецького О.О., Яреми А.Г., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом управління Пенсійного фонду України в м. Орджонікідзе Дніпропетровської області (далі – управління ПФУ, ПФУ відповідно) до Яцюк Любові Петрівни про стягнення заборгованості,

в с т а н о в и л а :

У квітні 2014 року управління ПФУ звернулося до суду із позовом, у якому просило стягнути на свою користь з Яцюк Л.П. _суму надміру виплачених коштів у розмірі 79 003 грн 2 коп.

На обґрунтування позовних вимог вказало, що громадянка Яцюк Л.П. надала до управління ПФУ недостовірні довідки для призначення пенсії за віком за списком № 2, тим самим працівників управління ПФУ було введено в оману, у зв'язку з чим виникла переплата пенсії в сумі 79 003 грн 2 коп., яку відповідач не повернув (не сплатив) у добровільному порядку. Тому переплату слід стягнути з відповідача на користь управління ПФУ у вказаному розмірі.

Суди встановили, що Яцюк Л.П. отримує пенсію за віком за списком № 2 (заява про призначення пенсії/перерахунок пенсії є в матеріалах справи).

Для призначення пенсії Яцюк Л.П. надала до управління ПФУ довідку від 17 серпня 2004 року № 77/3784-ш про заробітну плату, довідку від 17 серпня 2004 року № 55/3717-ш про стаж і трудову книжку на підтвердження пільгового характеру роботи за списком № 2.

На запит управління ПФУ для підтвердження достовірності даних, вказаних у довідках від 17 серпня 2004 року № 77/3784-ш про заробітну плату та № 55/3717-ш про стаж, 22 квітня 2013 року за вх. № 199/36 було отримано відповідь управління Пенсійного фонду Російської Федерації у м. Мончегорську Мурманської області від 7 березня 2013 року № 10-341/15, згідно з якою надані на перевірку довідки підприємством не

видавались, архів відкритого акціонерного товариства «Комбінат Североникель» не володіє інформацією щодо роботи Яцюк Л.П..

Таким чином, Яцюк Л.П. надала до управління ПФУ недостовірні довідки для призначення пенсії за списком № 2, у зв'язку з чим виникла переплата пенсії в сумі 79 003 грн 2 коп.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд постановою від 3 червня 2014 року позовні вимоги задовольнив.

Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 10 лютого 2015 року скасував рішення суду першої інстанції, провадження у справі закрити з огляду на те, що їй належить розглядати в порядку цивільного судочинства.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 17 березня 2015 року на підставі пункту 5 частини п'ятої статті 214 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС) відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою управління ПФУ на ухвалу апеляційного суду.

16 червня 2015 року управління ПФУ звернулося до Верховного Суду України із заявою про перегляд зазначеної ухвали касаційного суду з підстав, передбачених пунктами 1 та 2 частини першої статті 237 КАС.

На обґрунтування заяви додало копії ухвал Вищого адміністративного суду України від 21 лютого 2013 року (справа № 2а-7305/11/170/2, К/9991/34322/12) та 29 січня 2015 року (справа № К/9991/82105/12), ухвали Верховного Суду України від 26 листопада 2008 року (справа № 6-5588св08) та ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 лютого 2014 року (справа № 6-6829ск14), які, на думку управління ПФУ, підтверджують неоднакове правозастосування судами касаційної інстанції у подібних правовідносинах.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судами касаційної інстанції норм матеріального та процесуального права, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Відповідно до частини четвертої статті 50 КАС громадяни України, іноземці чи особи без громадянства, їх об'єднання, юридичні особи, які не є суб'єктами владних повноважень, можуть бути відповідачами лише за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень: 1) про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян; 2) про примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян; 3) про примусове видворення іноземця чи особи без громадянства з України; 4) про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання (збори, мітинги, походи, демонстрації тощо); 5) в інших випадках, встановлених законом.

У цій нормі процесуального права наведено вичерпний перелік випадків, за наявності яких фізичні чи юридичні особи можуть бути відповідачами в адміністративному процесі за позовами суб'єктів владних повноважень.

У пункті 5 частини четвертої статті 50 КАС зазначено, що в інших випадках, встановлених законом, фізичні чи юридичні особи можуть бути відповідачами у адміністративній справі за позовом суб'єктів владних повноважень.

Разом з цим позивач не вказав закон, у якому зазначено про можливість звернення суб'єкта владних повноважень з таким адміністративним позовом до фізичної особи, а перелічені у пунктах 1 – 4 цієї норми випадки, коли особа може бути відповідачем у адміністративній справі за позовом суб'єкта владних повноважень, до предмета спору у справі, що розглядається, не відносяться.

Частиною першою статті 50 Закону України від 9 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що суми пенсій, виплачені надміру внаслідок зловживань з боку пенсіонера або подання страхувальником недостовірних даних, можуть бути повернуті пенсіонером добровільно або стягуються на підставі рішень територіальних органів ПФУ чи в судовому порядку.

Водночас за змістом статті 177 Цивільного кодексу України гроші є об'єктами цивільних прав.

Отримавши пенсію, Яцюк Л.П. набула право власності на неї, та їй як власникові цих грошових коштів належать правомочності щодо володіння, користування та розпорядження.

Отже, оскільки у справі, що розглядається, спір виник щодо правомірності набуття Яцюк Л.П. права власності на виплачену управлінням ПФУ пенсію у розмірі 79 003 грн 2 коп. та стягнення цієї суми з неї, як з недобросовісного набувача, то цей спір має приватно-правовий, а не публічний характер. А відтак, його вирішення не належить до юрисдикції адміністративних судів.

За таких обставин рішення суду апеляційної інстанції про закриття провадження у справі з огляду на те, що цю справу належить розглядати в порядку цивільного судочинства, з яким погодився й Вищий адміністративний суд України, ґрунтується на правильному правозастосуванні, тому у задоволенні заяви управління ПФУ слід відмовити.

Керуючись статтями 241, 242, 244 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

У задоволенні заяви управління Пенсійного фонду України в м. Орджонікідзе Дніпропетровської області відмовити.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.